

Regjeringens innsats for voldsofre

– Det å bli utsatt for en voldshandling er en stor belastning. Derfor er det viktig for meg å styrke rettighetene og hjelpetilbudet til ofre og pårørende, sier justisminister Knut Storberget. Flere tiltak for å ta vare på de som blir utsatt for eller vitne til vold er allerede iverksatt.

Heving av grensen for voldsoffererstatning.

Et liv lar seg aldri erstatte av penger, men en dobling av den øvre grensen for voldsoffererstatning vil kunne medvirke til at den voldutsatte eller pårørende ikke får økonomiske bekymringer i tillegg. Regjeringen har lagt frem et forslag om øke den øvre grensen for voldsoffererstatning fra 20 ganger grunnbeløpet i folketrygden til 40 ganger grunnbeløpet.

Utvidet rett til erstatning.

Ved lov av 21. desember 2007 nr 125 ble voldsoffererstatningsloven § 1 endret slik at barn som opplever vold mot nærstående person, og dette kan skade barnets trygghet og tillit har rett til erstatning.

Styrkede rettigheter for fornærmede.

Fra 1. juli 2008 fikk fornærmede og etterlatte styrkede rettigheter til informasjon og deltakelse i straffesaksbehandlingen. Dette rokker ikke ved prinsippet om statens ansvar for strafforfølgingen. Det er blant annet vedtatt at fornærmede og etterlatte skal gis

- styrket rett til informasjon og kontradiksjon gjennom hele straffesaksbehandlingen
- utvidet rett til bistandsadvokat
- bedre kontakt med politi og påtalemyndighet
- utvidet rett til å være til stede i rettsmøter og flere rettigheter i forbindelse med gjenopptakelse av straffesaker
- rett til en kostnadsfri samtale med advokat før anmeldelse i saker som vil omfattes av bistandsadvokatordningen
- heving av aldersgrensen for bruk av dommeravhør fra 14 til 16 år

Ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

I desember 2007 la regjeringen frem en ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner - "Vendepunkt". Planen inneholder 50 tiltak og er utarbeidet i samarbeid mellom fem departement (Barne- og likestillingsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Justisdepartementet). Planen skal gjennomføres i perioden 2008 - 2011 og har følgende hovedmål:

- Ofrene skal sikres nødvendig hjelp og beskyttelse
- Voldsspiralen skal brytes ved å styrke behandlingstilbudet til voldsutøveren
- Ofrene skal gis tilbud om tilrettelagte samtaler med voldsutøver
- Kunnskap og samarbeid i hjelpeapparatet skal styrkes
- Forskning og utviklingsarbeid skal iverksettes
- Vold i nære relasjoner skal synliggjøres
- Vold i nære relasjoner skal forebygges gjennom holdningsendringer

Eget straffebud om vold i nære relasjoner.

Et eget straffebud om vold i nære relasjoner trådte i kraft 1. januar 2006. Straffelovens § 219 omfatter også psykisk mishandling. Tidligere har man ofte brukt de generelle bestemmelsene om legemskrenkelser (særlig straffelovens § 228 og § 229) men verken 228 eller 229 omfatter psykisk "terror". Denne paragrafen som skal benyttes som hovedregel i saker om vold i nære relasjoner. Straff for vold i nære relasjoner skjerpes.

–Det å bli utsatt for en voldshandling er en stor belastning. Derfor er det viktig for meg å styrke rettighetene og hjelpetilbudet til ofre og pårørende.

Justisminister Knut Storberget

Elektronisk merking av voldsutøvere.

Pilotprosjekt med omvendt voldsalarm/elektronisk merking ved brudd på kontaktforbud. Voldsutøveren skal selv stilles til ansvar for sine handlinger. Oppstart pilot i løpet av 2009.

Forbedret mobil voldsalarm.

Antallet voldsalarmer har økt jevnt fra 681 i 2005 til 1450 i 2008. Politidirektoratet har fått i oppdrag å teste ut såkalte "tredje generasjons" voldsalarmer. Dette er alarmer med bedre følsomhet for posisjonering i GPS enn den eksisterende. De nye alarmene forventes å kunne tas i bruk i løpet av desember 2008.

Landsdekkende støttetelefon for kriminalitetsofre: 800 400 08.

Å bli offer for kriminalitet kan ha alvorlige konsekvenser for den enkeltes helse, selvbilde, trygghetsfølelse og livskvalitet. En støttetelefon kan bidra til å hjelpe ofre både gjennom støttesamtaler og gjennom informasjon om hvor veien videre kan gå. Støttetelefonen for kriminalitetsofre er et grønt nummer og tjenesten er et landsdekkende lavterskeltilbud for både menn og kvinner. Støttetelefonen betjenes av erfarne rådgivere ved Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre (RKK). Støttetelefonen for kriminalitetsofre nås ved å ringe 800 40 008, og er åpen mandag til fredag kl 10 til 18.

Voldtektsutvalget.

I januar 2008 la det regjeringsoppnevnte voldtektsutvalget frem sin utredning "Fra ord til handling" (NOU 2008:4). I utredningen foreslås blant annet å etablere en ny sentral landsdekkende spesialenhet i politiet med ansvar for seksualisert vold (SEPOL). Regjeringen følger opp dette forslaget gjennom å etablere et miljø bestående av fire etterforskere ved KRIPOS 2. halvår 2009. Utvalget har også foreslått tiltak for å heve kompetansen i rettsapparatet, på overgrepsmottakene, i lærerutdanningene og i helse- og sosialutdanning. Utredningen har vært på høring og følges nå opp i departementene.

Kartlegging av drapssaker.

Det skal gjennomføres en kartlegging av drapssaker der gjerningspersonen er offerets nåværende eller tidligere partner. Bare gjennom å forstå sammenhengen kan vi identifisere risikofaktorer og utvikle forebyggende tiltak.

Økt bruk av konfliktråd.

Å møtes i konfliktråd kan oppleves som svært nyttig for både offer og overgriper, og kan hjelpe offeret til å føle at konsekvensene av voldshandlingen kommer frem. Slik kan offeret oppleve det som enklere å gå videre etter hendelsen. Regjeringen legger opp til økt bruk av konfliktråd og stormøter, og styrker satsingen i budsjettet for 2009.

Familievoldskoordinator.

Ordningen med familievoldskoordinatorer er hjørnesteinen i politiets arbeid. Koordinatorer legger til rette for at den voldsutsatte og de pårørende møtes med forståelse, kunnskap og innsikt fra politiet – både menneskelig og politifaglig. Fra og med 2008 er alle politidistriktene pålagt en minstestandard, der familievoldskoordinatorfunksjonen skal være en 100 prosent stilling. I de største politidistriktene er det etablert egne team som skal jobbe med vold og overgrep i nære relasjoner og seksuelle overgrep. Teammodellen skal være landsdekkende i den forstand at distrikter uten egne team skal sikres kompetanseoverføring/bistand der det er behov for det.

Barnehus.

For å skape et bedre hjelpetilbud til barn som har vært utsatt for overgrep, har regjeringen etablert barnehus i Bergen, Kristiansand og på Hamar. Barnehusene i Tromsø og Trondheim åpner i nærmeste fremtid. Tilbudet blir da landsdekkende. Her vil barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep, vold eller vært vitne til vold eller mishandling i nære relasjoner få helhetlig hjelp, omsorg og behandling. Det vil blant annet omfatte en ny modell for avhør og medisinsk undersøkelse. I 2009 legges det til rette for etablering av Barnehus også i Oslo.

Bedre vern av barn på nettet.

Det er viktig å sikre barna mot overgrep også på nettet. "Rød Knapp" er etablert på nettet, hvor upassende innhold kan meldes til Kripos med et tasteklikk. Det er også etablert politistasjon på nett, samtidig som Interpols bildebase over misbrukte barn styrkes. I tillegg har et nytt straffebed som skal beskytte barn mot seksuelle overgrep trådt i kraft. Straffeansvar inntreer når en voksenperson møter barn som vedkommende har opparbeidet tillit hos gjennom kontakt over internett, i den hensikt å få seksuell kontakt med barnet (såkalt "grooming").

Screening av gravide.

Et prøveprosjekt med rutinemessige spørsmål om vold i forbindelse med svangerskapskontroll ble iverksatt i 2007. Målsettingen med prosjektet er å utvikle metoder for avdekking av voldsproblematikk. Prosjektet skal omfatte rutiner og tiltak for samarbeid og oppfølging av den voldsutsatte som avdekkes.

Juridisk bistand på krisesentre.

Et prøveprosjekt med gratis juridisk bistand på et utvalg krisesentre ble igangsatt i 2007. Ordningen er i 2008 utvidet til å omfatte samtlige sentre, og er allerede etablert ved en rekke krisesentre i landet.

Manual for helsetjenestens arbeid med overgrep-utsatte.

Det er utarbeidet en veileder/manual for helsetjenesten til volds- og voldtekstmottak. Veilederen inneholder blant annet registreringsrutiner for vold og seksuelle overgrep ved aktuelle mottak og en manual/journalmal med hensyn til kriminalteknisk, sporsikringsmessig, medisinsk og psykologiske undersøkelser.

Volds- og voldtekstmottak i hvert fylke.

Helsetjenestens behandlingstilbud til personer utsatt for voldtekt og andre seksuelle overgrep er styrket. Det er blant annet bevilget stimuleringsmidler til etablering og kompetanseheving av mottaksfunksjoner for vold- og voldtektsrammede ved minimum én interkommunal legevakt i hvert fylke.

Landsdekkende behandlingstilbud til voldsutøvere.

Bare gjennom tett oppfølging, behandling og hjelp kan vi bidra til at den som utøver volden tar aktivt ansvar og avstår fra fortsatt voldsbruk. Regjeringen vil etablere et landsdekkende hjelpe- og behandlingstilbud til voldsutøvere. Stiftelsen Alternativ til vold (ATV) er sentrale i dette arbeidet. I 2008 er det etablert ytterligere tre behandlingstilbud i ATV-regi, henholdsvis i Stavanger, Arendal og Kristiansand. Dette kommer i tillegg til allerede eksisterende virksomhet i Oslo, Drammen, Vestfold, Asker/Bærum og Telemark. For 2009 har vi økt bevilgningen med 5 mill. kr og planlegger nå for åpning av ytterligere fire tilbud lokalisert i Hordaland, Troms, Nordland og Hedmark/Oppland. De nordligste landsdelene har i dag få tilbud, og det skal derfor utvikles et hjelpe- og behandlingstilbud til voldsutøvere også her. Det er bevilget kr. 2 mill til dette tilbudet i 2009.

DNA for å oppklare mer.

DNA-reformen, som ble iverksatt 1. september 2008, er trolig ett av de viktigste redskapene for oppklaring av kriminalitet, fordi registeret vil effektivisere etterforskningsarbeidet. For publikum vil det bety at langt

flere anmeldelser ender med oppklaring og dom.

Skjerpet innsats mot hatkriminalitet.

Der vold eller overgrep er motivert av hat og fordommer, skal dette være skjerpende ved straffutmålingen.

Pilotprosjekt med SARA-PV.

Som et ledd i arbeidet for å styrke det forebyggende arbeidet og å identifisere risikofaktorer for fremtidig vold gjennomfører Politidirektoratet nå to pilotprosjekter i henholdsvis Oslo og Follo politidistrikt med utprøving av registreringsverktøyet SARA-PV (Spousal Assault Assessment Guide-Police Version), som hjelper politiet med å vurdere risikoen for fremtidig alvorlig partnervold ved å identifisere risikotegn.

Samarbeidsprosjekt mellom Oslo Krisesenter og Bredtveit fengsel.

En levekårsundersøkelse blant innsatte i norske fengsler viste at mange kvinnelige innsatte har vært utsatt for vold og overgrep. For å gi kvinnene en mulighet til å bearbeide sine erfaringer, gjennomføres et samarbeidsprosjekt mellom Oslo Krisesenter og Bredtveit fengsel.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).

NKVTS ble etablert 1. januar 2004. Fem departementer, Barne- og likestillingsdepartementet, Jusdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, og Forsvarsdepartementet, står bak opprettelsen av senteret. Målet er å samle og styrke kompetanseområder om vold, familievold og seksuelle overgrep, flyktningers helse og tvungen migrasjon, stressmestring og kollektive belastningssituasjoner. Senterets oppgaver er forskning, utviklingsarbeid, utdanning veiledning og rådgivning.

Regionale ressursentre (RVTS).

Det er etablert fem regionale ressursentre på vold- og traumefeltet. Sentrene skal bistå tjenesteapparatet med informasjon, veiledning og kompetanseutvikling og etablere nettverk mellom alle relevante samarbeidspartner i regionen. Eksisterende regionale tiltak på vold og traumefeltet inngår i sentrene.

Oslo, 21.11.08

Utgitt av: Justis- og politidepartementet
Trykk: Departementenes servicesenter 11/08

